

manjka v človeški družbi pravičnosti, prizanesljivosti in dejanske, medsebojne, krščanske ljubezni. Če n. pr. viničar zahteva svoj zaslužek, katerega je krvavo prigaral in zato, ker iz tega pravzaprav živi, ker morda želi, da se mu naj isti pravočasno in neokrnjeno izplača, se že zameri; če je postal bolan ali star in dela manj zmožen, je takoj malovrednej, lenuh; če se ne pusti šikanirati in zapostavljati, kakor bi se to komu hotelo, če brani svoje pravice, zahteva izvajanje viničarskega reda, je član svoje stanovske organizacije, je takoj oholež in boljševek, zato tudi, če je le količkaj pikice vzroka, že »marš« iz službe. Taki in podobni vzroki in krivice, goniijo ubogi naš viničarski proletarijat iz kraja v kraj, kakor zbegano čredo, ki nikjer ne najde pravega zavetišča. To vedno preseljevanje viničarjev pa ni samo zlo za naše občinske, župne in druge urade, katerim daje s tem veliko opravka, ampak je zlo naših splošnih socialnih in kulturnih razmer, kako se pri nas z delavstvom, predvsem na deželi, postopa. Ravno preseljevanje viničarjev je najboljši barometer, ki nam to pokaže. Edino opravičljiva preselitev bi bila ta, če se viničar izseli zato, ker mu na dosedanem mestu ne dostaja do volj zaslužka in prostora, ker mu je doraslo število delovnih moči in hoče zamenjati z onim, ki prostovoljno želi priti v manjšo službo. Vse drugo pa se mora obsoditi kot izvor neurejenih razmer, katere je treba z energičnimi sredstvi odpraviti. Tukaj je prvo potrebno, da državna oblast določi, kolika najmanjša sme biti viničarjeva denarna plača; da se izvaja viničarski red od strani viničarjev, da tako eksistenca viničarskih družin ne bi smela biti pod minimum, ki je že zakonito določen v viničarjevih pravicah po viničarskem redu. Za samo s tem bi se doseglo stalnost viničarjev v največji meri, saj bi se tako njih položaj zboljšal in povsod tam, kjer je boljše, se naš človek stalno drži. To so nam zopet priče vsi tisti viničarji, ki že desetletja (nekateri celo stoletja) služijo vedno enim gospodarjem. Ni to šteti toliko v čast tem viničarjem, kakor pa takim vinogradnikom, zato ker dajo svojim ljudem pravične delovne pogoje, drugače pa stalnih viničarjev ne bi mogli imeti. Nihče ne more biti stalen, ako ima samo delo, koristi in sadov dela pa nohenih. — Mnogo pa bi si viničarji lahko v tem samem zboljšali, če bi imeli več zavesti, bili bolj previdni in medsebojno vzajemni. Zdaj se od vseh strani ponujajo službe. Po časopisih, oznanilih in celo po raznih ljudeh. Vsakemu bi moralo nastati vprašanje, zakaj se išče viničarja, predvsem v drugih krajih, če pa je tam dovolj domačih. Vsak bi moral tudi to vedeti, da se v dobro službo lahko dobi viničarja brez vsake reklame. Dobra služba vedno svojega služitelja sama dobi. In marsikateri viničar se je že kesal, da ni prej premislil sam pri sebi, da je verjel le lepim obljubam, katerih pa nazadnje ni bilo nič, ali pa zelo malo.

Viničarji in viničarke iz mariborske okolice pridite dne 15. avgusta ob pol devetih dopoldne na občni zbor Strokovne zveze viničarjev, skupina Maribor, ki se vrši v gostilni Prah ob lajtersperski cesti. Ker je to zbor naše krščanske stanovske organizacije, zato vsi pridite, tudi oni, ki še slučajno niste organizirani. — Odbor.

*

Nočni metulj.

Komisija je hotela ravnokar zapustiti sobo, v kateri se je bil zgodil zločin.

Vse so bili pretaknili, napravili fotografije posnetke in sestavili zapisnik. Teš, tedaj še mlad policijski komisar, je še postal pri vratih. Njegovi spremljevalci so ga gledali začudeno. Kaj bi še naj bilo treba ugotoviti v tem slučaju? Zadeva je bila jasna in policijski zdravnik se je tudi odločil, da gre za samomor. Ničesar ni manjkalo v stanovanju, mrtvi ni bil izropan, na nohenega iz njegove okolice ni padla niti senca kakega suma. Strel je bil odan iz neposredne bližine, revolver, last rajnega, je ležal zražen trupla na preprogi. Smrtonosni strel je počil kmalu po polnoči, nikdo ga ni slišal, kar je razumljivo za razsežnost hiše. Vse je kazalo na žalostno dejstvo: trgovski svetnik Spiegel si je končal sam življenje.

Policijskega komisarja je gnalo le nekaj nazaj v sobo. Brauer, njegov spremljevalec mu je sledil in zmajeval z glavo. Teš se je podal k pisalni mizi, se je pripognil in gledal po preprogi. »Vse smo natančno preiskali,« je pripomnil Brauer. Teš se je sklonil še bolj globoko, je izvlekel izmed pletenja preproge nekaj in položil na pisalno mizo. Brauer je radovedno pogledal najdeno in rekel: »To je mrtev nočni metuljček.«

»Kako je prišel ta semkaj?«

»Se je pač tudi sam usmrtil,« ga je zavrnil komisar na kratko. Med tem je razprostrl metuljčka na papir in ga ogledoval skozi povečalno steklo. Metulj je bil ves popackan s črnilom, a od tega ni mogel poginiti. Nekdo, ki ni mogel trpeti, da bi mu frfotal metulj po sveže popisanem papirju, ga je ubil z roko.

»Metulj,« je ugotovil Teš po končani preiskavi, »je moral biti pokončan na pisalni mizi. Negotovo je, ali ga je poginjal že ubitega na preprogo zamah z roko ali veter. Ker pa je pomazan s črnilom, je letel po nečem, kar je bilo sveže popisano. Svetilka stoji levo poleg pisalne mize, od tam je po luči omoten metulj priletel na pisalno mizo. Tukaj na mizi je moral tedaj ležati sveže popisani papir. Kje je sedaj ta? Manjka. Ustreljeni ni zapustil nič pismenega. Vse je odvisno od starosti črnila, s katerim se je očrnil metulj.«

Teš je trdil, da mora biti nekje papir, na katerega je pokojni sam pisal, ali

pa je ležal papir od drugega sveže popisan pred njim na mizi. Nikdo ni prejel od rajnega v zadnjem čašu kacega pisma in v njegovi sobi ni zadela preiskava na ničesar, kar bi bil sam pisal v zadnji noči.

V očigled temu dejanskemu stanju si je pustil predložiti Teš čekovno knjigo ustreljenega, ko so odkrili samomor, ni bilo čekovne knjige na mizi, ampak v listnici mrtvega. Na knjigi ni bilo odkriti nič sumljivega, Teš se je obrnil na banko, od katere je bila knjiga izstavljena. Banka je izpovedala, da so bili predloženi in izplačani vsi čeki, izvzemši zadnjega s številko 345.543. Ta ček banki ni bil predložen in Teš je čekovno knjigo na večer še enkrat prelistal s povečalom. Drugo jutro se je podal k prijatelju — nabiralcu metuljev, o katerem je znal, da poseda prav dober in natančen drobnogled. Pod drobnogledom sta odkrila na zadnjem listu čekovne knjige prah, ki je bil s peruti metulja.

Kljub razkritju je bila zadeva še vsa zagonetna. Kako odkriti onega, na koga naslov je bil izstavljen zadnji ček?

Teš je obiskal drugi dan za tem skoro vse osebe, s katerimi je občeval pokojni. Bile so to same osebnosti, ki jih ni bilo mogoče osumiti. Kedo bi naj imel kak dčbiček od smrti ustreljenega trgovskega svetnika? Teš se je podal k pravnemu zastopniku rajnega, ki ki je bil istočasno notar in in o katerem je menil, da mu je tudi znano o oporoki g. svetnika. Notar se je pisal Alfred Mohn, bil je ugleden gospod in upravitelj dobrodelnih zavodov in je takoj postregel policijskemu uradniku s pojasnilom o testamentu. Svetnik Spiegel je napravil oporoko že pred več leti. Prvotno je bil zapustil svoje premoženje sorodnikom. Pozneje je svojo zadnjo voljo spremenil v toliko, da je prepisal pretežni del premoženja na naslov raznih dobrodelnih zavodov.

»Ali je napravil novo oporoko,« je vprašal komisar notarja.

»Ne. Sprememba je bila izvršena v obliki dostavka k staremu testamentu.«

»Tako. Ali je bil ta pristavek narejen pred davnim časom?«

»Ne. G. svetnik Spiegel je pustil napraviti spremembo na dan pred svojo smrtjo. Poiskal je mene v pisarni, ta

koj sva predrugačila oporoko, jo za pečatila in jutri predpoldne bo odprta vpricho dedičev.«

Teš je še prosil notarja, naj mu pove imena onih zavodov, katerim v dobrobit je svetnik predrugačil testament. Komisar si je zabeležil podatke in odšel.

Notar je bil drugo predpoldne nad ves začuden, ko se je pojavil komisar v spremstvu spremljevalca pri razpečanju oporoke. »Ne razumem,« je rekel, »kaj išče policija pri čitanju testamenta?«

Komisar mu je izjavil, da hoče opazovati ob tej priliki obraze nekaterih dedičev. Policija pač dvomi glede samomora g. svetnika in se hoče znebiti negotovosti baš ob priliki razglasitve oporoke.

Razpečatenje testamenta ni odkrilo niti najmanjšega presenetanja. Ko je stavil notar običajna vprašanja na navzoče, če imajo kaj pripomniti glede veljave zadnje volje pokojnega, se je javil komisar.

»Imam pooblastilo,« je rekel, »da preiščem testament na licu mesta. Preiskava bo trajala kvečjemu pet minut.«

Komisarjev spremljevalec Brauer je privlekel iz žepa drobnogled in položil pod njega oporoko. Zanimala ga je predvsem ena beseda, ki je bila precej zabrisana.

Po par minut trajajočem pogledu je izjavil Teš: »Policija se je prepričala, da pokojni ni samomorilec, ampak je bil umorjen. Njegov morilec ni nikdo drug nego advokat dr. Alfred Mohn.«

Pravni zastopnik je ves prepadel in skočil po koncu in kriknil: »Je vendar smešno... Radi česar ste me osumili?«

»Nočni metuljček vas je izdal,« je odgovoril Teš, »on je bil edina priča vašega krvavega dejanja. Vi sami ste upravitelj zavodov, katerim je zapustil umorjeni pretežno večino svojega premoženja. Ker pa ste vi dobrodelnosti namenjeni denar poneveriti, radi tega ste se požurili, da ste prišli do denarja, pregled knjig je bil na vidiku. Vi ste bili taisti, ki je obiskal g. svetnika predvčerajšnjim ob polnoči, ko ste se poprej naznanili telefonično. Stari gospod vam je lastnoročno odprl vrata. Bili ste njegov prijatelj in radi tega ga ni iznenadil pozni obisk. Kakor hitro je podpisal spremembo testamenta, ste ga ustrelili prav od blizu in izginili s testamentom. Ako bi se ne bili pojavili na oproki sledovi nočnega metulja, ki je prifrftal na še mokri papir in ste ga vi ubili, bi vas ne bil nikdo izsledil. Ček pa, katerega vam je dal ustreljeni za vaš trud, ste uničili, a kljub temu ste zagrešili usodepolno napako. Sledovi metulja so mi dokazali, da ste lagali, o čemur sem se overil že sinoči. Umorjeni ni bil pri vas opoldne in končni testament ni bil podpisan v vaši pisarni.«

Dr. Mohn je ostrmel. Pogledal je krog sebe... Priložnosti za pobeg ni bilo. Brez ugovora se je dal odpeljati v pripravljeni avtomobil in v preiskovalno celico. Pet mesecev za tem je sledil pozivu mirno na dvorišče jetnišnice, kjer je imel z njim zadnji posel — rabelj.

Novejš.

Nemški narodni socialisti in komunisti pogoreli pri ljudskem glasovanju. Na Pruskem hočejo imeti glavno besedo Hitlerjevi nacionalisti in komunisti. Že precej časa je zahtevala ta družba, da se razpusti pruski deželni zbor, oziroma da odstopi vlada dr. Brauna, ki je prevzela vlado že leta 1921. Zahteve po odstopu so bile tako ostre ter grozeče, da se je vršilo o tej zadevi zadnje nedeljo ljudsko glasovanje. Pruski plebiscit je propadel, ker je glasovalo za razpust 9 milijonov 800.000 ali 37% namesto potrebnih 50%. — Po glasovanju je došlo v noči v nedeljo med komunisti in policijo v Berlinu do krvavega spopada, ki je zahteval 13 mrtvih in 30 ranjenih.

Bombni napad na nemški ekspresni vlak. Nemški kancler dr. Brüning in zunanji minister dr. Curtius sta se vrnila po končanih pogajanjih v Rimu nazaj v Berlin. V soboto 8. avgusta ob 9.45 zvečer je bil izvršen gotovo iz vrst narodnih socialistov bombni atentat na ekspresni vlak na progi: Basel—Frankfurt—Berlin. Ranjenih je bilo 75 oseb. Atentat je bil namenjen kanclerju Brüningu, ki bi se naj bil po nekaterih vesteh vračal s tem vlakom iz Italije v Berlin.

MALA OZNANILA

Majerja in vinčarja sprejme Pöcl, Košaki.

Odproda se 10—15 oralov dobrih njiv in gozda z lepim stavbiščem, oziroma z novo zidanim poslopjem. Polzve se v G. Hajdini št. 38. Istotam na prodaj bencin motor 3 k. s. 1226

Učenca za trgovino z mešanim blagom s potrebno šolsko izobrazbo, spretnega in zgovornega sprejme Ignac Lavrenčič, trgovec, Križevci pri Ljutomeru. 1225

Proda se malo posestvo, hiša, hlevi, sadonosnik, vrt, njiva in travnik, 20 minut od mesta Celje, pod zelo ugodnimi pogoji. Vprašati v upravi »Slov. Gospodarja«. 1222

Novi sodi po Din 1.20 za liter, večje naročilo po Din 1.15 za liter izdeluje in razpošilja Zvonar sodarstvo, Slovenjgradec. 1223

2 mlina, motor in vodna moč, dela noč in dan 60.000 Din.

2 trgovske hiše, 7 sob, 130.000, 300.000 Din, vila s posestvom 160.000 Din.

Velika gostilna in mesarija pri cerkvi in 7 oralov zemlje, kasa 300.000 Din.

Tobakarno s paviljonom, odkupnina. Posredovalnica Rapid, Maribor, Gosposka ulica 28.

Prodajam majhno posestvo v Veliki Nedelji z zidano hišo in gospodarskim poslopjem v zelo dobrem stanju, pripravno za upokojenca ali poletno bivališče. Cena po dogovoru. Vprašati: Rakuša, Velika Nedelja. 1209

Vinotoč — Morgraben — med Spodnjo Sveto Kungoto in Vrbanom vabi vse od blizu in daleč v lepo zeleno dolino na dobro Kozjakovo vino. Iv. Jaušnik. 1213

Omara na tri ogle iz mehkega lesa, politirana omivalna mlza, kuhinjska omara glasovir, prodaj po ceni, Aleksandrova c. 6/IV, vrata 4. Maribor. 1218

Sprejemem dijaka ali dijakinjo v celo oskrbo. Poljska ulica 11, Pobrežje. 1217

Vzamen dva pridna dijaka na stanovanje po ceni z vso oskrbo. Ruška cesta št. 33, Maribor. 1211

Posestvo 8 oralov, vse v najlepšem stanju na Stari gori 6, na prodaj. Vprašati: Anton Verzel, Sv. Duh, p. Sv. Jurij ob Ščavnici. 1210

Mostin, moštova esenca za napravo zdrave domače pijače se dobi v drogeriji Kanc-Wolfram, Maribor, Slovenska ulica. 1035

150 do 300 Din dnevno zaslužijo oni, ki imajo mnogo poznanstval. Za odgovor znamko! — Kosmos, Ljubljana, poštni predal 307. 964

ZAHVALA.

Franc Bratkovič, posestnik v Cogetincih, št. 29, se zahvaljuje

LJUDSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU za polno in točno izplačilo podpore po pokojni materi g. Jožefi Bratkovič v Cogetincih, ki sem jo danes prejel in vsakemu to društvo priporočam.

Franc Bratkovič v Cogetincih, p. Sv. Anton v Slov. gor.

ZAHVALA.

Podpisani sestri se **LJUDSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU** najlepše zahvaljujeva za točno in takojšnje izplačilo pripadajoče podpore za umrlo mater g. Terezijo Jug v Zgornji Ročici. To društvo priporočamo vsakomur.

Maribor, dne 6. avgusta 1931.

Matilda in Terezija Jug, Zg. Ročica.

ZAHVALA.

za takojšnje izplačilo pripadajoče podpore po moji materi g. Ani Salekar, Izrekam društvu

LJUDSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU tem potom najlepšo zahvalo in obenem priporočilo.

Gubno, dne 31. julija 1931.

1203 Kovačič Alojz.

ZAHVALA.

Za mnoge dokaze prisrčnega sočutja ob težki izgubi, ki me je zadela s smrtjo moje dobre, iskreno ljubljene soproge

IrmeZavrnik roj. Glatz

se iskreno zahvalujem. Zahvaljujem se tudi za mnoge poklonjene vence in šopke, čč. duhovščini za slovesno asistenco ter vsem prijateljem in znancem za tako številno častno spremstvo na poslednje počivališče.

Ptuj, dne 9. avgusta 1931.

1221

Jakob Zavrnik.